

Kriminalforsorgens evaluering af anvendelse af peberspray over for indsatte i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse i perioden fra 1. juni 2011 til 15. oktober 2012.

Historik:

Kriminalforsorgen indførte den 1. juni 2011, med hjemmel i straffuldbyrdelsesloven, peberspray som magtmiddel i samtlige fængsler og arresthuse.

Den 1. oktober 2009 blev en 1-årig forsøgsordning med peberspray i visse fængsler og arresthuse iværksat. På baggrund af denne forsøgsperiode, som efterfølgende blev evalueret, blev peberspray permanentgjort.

Nedenstående evaluering er baseret på data for perioden 1. juni 2011 til og med 15. oktober 2012.

Alle fængsler og arresthuse har på opfordring indsendt svar på en af direktoratet udsendt evalueringsskrivelse indeholdende spørgsmål om deres umiddelbare erfaringer med anvendelsen af peberspray, herunder antal anvendelser, eventuel præventiv effekt, ønsker om ændret tilgængelighed mv.

Formålet med denne evaluering er blandt andet at belyse:

1. om indførsel af peberspray som magtmiddel har nedbragt antallet af øvrige magtanvendelser,
2. om pebersprayeren har haft en præventiv effekt,
3. om personalet mener at tilgængeligheden og anvendeligheden af peberspray er god nok,
4. om der er forslag til ændringer af den nuværende ordning,
5. om de foreløbige erfaringer med anvendelse af peberspray er tilfredsstillende, overordnet set.

Fakta:

I forsøgsperioden fra 1. oktober 2009 til og med den 31. maj 2011 blev der anvendt peberspray mod indsatte i 50 tilfælde. Derudover blev der advaret om anvendelse af peberspray i 45 tilfælde. Statsfængslet Østjylland, statsfængslet i Nyborg, Københavns Fængsler, Anstalten ved Herstedvester, arresthusene i Køge, Odense og Randers deltog i forsøgsperioden.

I den efterfølgende periode fra den 1. juni 2011 og til og med den 15. oktober 2012, hvor peberspray har været permanent implementeret som magtmiddel i alle kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, har peberspray været anvendt i 78 tilfælde.

Der føres ikke længere statistik over tilfælde, hvor der kun er advaret om anvendelse af peberspray, idet den præventive effekt er påvist i forsøgsperioden.

Der har kun været en enkelt klage fra en indsat, der er blevet eksponeret med peberspray i Kriminalforsorgen. Denne klage førte ikke til kritik af personalet, idet det af den efterfølgende behandling af klagen fremgik, at anvendelsen havde været påkrævet.

Praktiske forhold:

Personalet har ikke haft peberspray udleveret som personlig udrustning.

Pebersprayen har været placeret i aflåste skabe som reglerne foreskriver.

Der er lavet forholdsordrer i de tilfælde, hvor der er givet tilladelse til at bære peberspray på en afdeling (konkrete foranledninger).

Institutionernes evaluering af perioden.

I forbindelse med denne evaluering er der udsendt et evalueringsskema til alle involverede institutioner. Skemaet indeholder 15 spørgsmål.

Skemaet er udsendt for at få en så bred og fyldestgørende evaluering som muligt, og for at sikre at alle aspekter omkring brugen af peberspray i perioden bliver belyst.

Alle institutionerne har i deres tilbagemelding tilkendegivet, at pebersprayen er relativ let at anvende og håndtere.

Føringsmidler og adgangsforhold til de indlåste peberspray har overordnet set været tilfredsstillende.

Flere institutioner tilkendegiver i evalueringen, at de ønsker mulighed for at kunne udlevere peberspray til personalet, således at det er muligt for personalet at bære pebersprayen som personlig udrustning i videre udstrækning end i dag.

Der er bred enighed om, at peberspray har en præventiv effekt. Det er ikke muligt at sætte tal på, hvor mange magtanvendelser institutionerne har undgået i perioden som følge af ordningen med peberspray, men adskillige tilbagemeldinger tyder på, at der er tale om et antal episoder, som personalet har afværget ved at kunne advare om brug af peberspray. Det kan ikke på det foreliggende grundlag dokumenteres, at der har været et fald i brugen af anden magtanvendelse.

Flere institutioner har tilkendegivet, at det har gjort det muligt at kontrollere større forsamlinger af indsatte på en mere effektiv måde (herunder løse konflikter på gårdture, hvor Kriminalforsorgen erfaringsmæssigt har oplevet pro-

blemer tidligere, idet der typisk er mange indsatte samlet, og det kan være svært for personalet at håndtere).

Næsten samtlige institutioner er af den opfattelse, at peberspray er et mere skånsomt magtmiddel end almindelig magtanvendelse, hvor der anvendes greb og anden fysisk magt, som øger risikoen for at indsatte og ansatte kommer til skade.

Det oplyses, at de indsatte typisk er mere rolige efter eksponering med peberspray, end hvis der havde været tale om "almindelig" magtanvendelse med brug af diverse greb.

Der har i perioden ikke har været tilfælde, hvor indsatte eller ansatte er kommet til skade som følge af anvendelse af peberspray. Alle har efter sanering været symptomfri.

Forespurgt oplyser institutionerne samstemmende, at forventningerne til magtmidlet er blevet indfriet.

Lægetilsyn:

I forsøgsperioden har det været et krav, at en indsat, som blev eksponeret med peberspray, efterfølgende skulle tilses af en læge, for på den måde at sikre, at indsatte ikke fik skader, varige mén eller andre former for bivirkninger som følge af eksponeringen.

Denne regel blev afskaffet i forbindelse med permanentgørelsen af peberspray, og det blev besluttet, at reglerne i straffuldbyrdslovens § 62 er dækkende (der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp).

Institutionerne oplyser, at saneringen af de indsatte forløber meget tilfredsstillende, og at der ikke har været indsatte, som har lidt overlast eller klaget over efterfølgende smerter og ubehag i forbindelse med eksponering af peberspray.

Uddannelse:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har lagt stor vægt på, at uddannelsen af personalet blev prioriteret højt, og at det udsendte undervisningsmateriale og regelsæt var i orden.

Forespurgt oplyser institutionerne, at de er meget tilfredse med både undervisning og materiale, og der er ikke ønsker om, at noget af dette skal ændres.

Alle uniformerede ansatte er nu uddannet i anvendelse af peberspray. Denne uddannelse tog længere tid end forventet, og det medførte blandt andet, at enkelte institutioner var nødt til at vente med indførelse af peberspray i op til nogle uger, idet direktoratet havde meddelt, at ingen måtte have adgang til peberspray, før personalet var uddannet.

Alle nyansatte fængselsbetjente uddannes i anvendelse af peberspray på Kriminalforsorgens Uddannelsescenter i forbindelse med deres skoleforløb.

Indberetning:

I forbindelse med permanentgørelsen af peberspray som magtmiddel blev der foretaget enkelte ændringer vedrørende indberetning i forhold til reglerne i forsøgsperioden.

I forsøgsperioden skulle der foretages indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen ved personalets advisering om anvendelse af peberspray, således at det var muligt heraf at aflæse den præventive effekt. Denne indberetningspligt er blevet afskaffet, således at der nu kun skal ske indberetning ved anvendelse af peberspray.

Indberetning foretages via Klientsystemet når der udfyldes magtanvendelsesrapport (registreringen foregår automatisk).

Konklusion.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er af den opfattelse, at indførslen af peberspray har opfyldt de på forhånd opstillede forventninger. Evalueringens svar fra institutionerne tyder på, at uddannelse og det tilhørende materiale er tilstrækkeligt.

Pebersprayen har haft den ønskede effekt og virkning ved primært at virke præventivt, og i de skarpe tilfælde at have pacificeret indsatte, således at behov for yderligere magtanvendelse har været minimeret.